

## SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/1998 vp

### Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 6 päivänä lokakuuta 1998 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 151/1998 vp).

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Jouko Narikka, sosiaali- ja terveysministeriö

- budjettineuvos Raija Koskinen, valtiovarainministeriö
- sosiaali- ja terveystoimen päällikkö Tuula Taskula, Suomen Kuntaliitto
- hallintojohtaja Seppo Tuomola, Helsingin sairaanhoitopiiri
- piirin johtaja Seppo Oinonen, Varsinais-Suomen erityishuoltopiiri
- talous- ja hallintojohtaja Aulis Majuri, Espoon kaupunki
- kaupungin kamreeri Pirkko Taina, Kauniaisten kaupunki
- taluspäällikkö Liisa Junna, Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri..

#### HALLITUKSEN ESITYS

##### *Hallituksen esitys*

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia muutettavaksi siten, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjakotarkistus suoritettaisiin joka neljäs vuosi. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännös, joka koskisi kunnan verotuloihin perustuvan tasauksen ja siirtymätasauksen sekä valtionosuuden välisen erotuksen perintää kunnalta siinä poikkeuksellisessa tilanteessa, että tasausten määrä olisi valtionosuutta suurempi.

Lisäksi ehdotetaan, että ennen vuonna 1993 aiheutuneiden sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden vuosille 1993—1997 jaksotettujen loppuerien vuodelle 1999 siirretty erä siirrettäisiin maksettavaksi vuonna 2000.

Esitys liittyy kustannustenjakotarkistusta ja vanhojen valtionosuuden erien maksatusta koskevien muutosten osalta valtion vuoden 1999 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### **Perustelut**

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valtionosuuksien kustannustenjakotarkistusten harvennuksen vaikutuksia on seurattava ja, mikäli tilanne johtaa kohtuuttomuuksiin, ryhdyttävä lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota valtionosuuksien palauttamista koskevien säännösten tulkintaan silloin, kun kiinteistö myydään. Joustavuuden tarve on noussut esille erityisesti avohuollon lisääntyessä muun muassa mielenterveys-työssä ja kehitysvammahuollossa, jolloin palveluja siirtyy kuntayhtymiltä kunnille. Asiaa on selvitettävä siltä perustalta, että menettelyn tulee olla siten joustava, että uuden käyttötarkoituksen liittyessä laajasti ottaen sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai kun varat käytetään vas-

taavaan tarkoitukseen, ei palautusvelvollisuutta tulisi olla tai sen tulisi olla osittainen. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa.

### **Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja*

*että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus) .*

### **Valiokunnan lausumaehdotus**

*Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutoksen edellyttämän joustavuuden lisäämisen perustamiskustannusten valtionosuuden palauttamismenettelyssä.*

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd  
vpj. Maija Perho /kok  
jäs. Anne Huotari /vas  
Liisa Hyssälä /kesk  
Kari Kantalainen /kok  
Paula Kokkonen /kok

Mikko Kuoppa /va-r  
Eero Lämsä /kesk  
Pirkko Peltomo /sd  
Margareta Pietikäinen /r  
Juha Rehula /kesk  
Osmo Soininvaara /vihr.

## VASTALAUSE

### *Perustelut*

Valtion ja kuntien välinen kustannusten jako on viime vuosina muuttunut kuntien vahingoksi. Kuntien taloudellinen asema on heikentynyt niin paljon, etteivät kunnat enää kestä uusia valtionosuusleikkauksia tai valtionosuuksien maksatuksen lykkäyksiä. Valtionosuuden perustana olevat laskennalliset kustannukset ovat jääneet jälkeen todellisesta kehityksestä. Tapahtunut kehitys heikentää merkittävästi kuntien järjestämisvastuulla olevien peruspalvelujen saatavuutta ja tasoa. Monissa kunnissa kansalaisten yhdenvertaisuus on vakavasti uhattuna.

Mielestämme valtion ja kuntien välistä kustannustenjakotarkistusta ei pidä muuttaa tehtäväksi joka neljäs vuosi nykyisen kahden sijasta, eikä vanhojen vuonna 1999 maksuun tulevien valtionosuussaatavien maksatusta tule siirtää vuodella.

Kuntien tehtävissä ja velvoitteissa tapahtuu jatkuvasti muutoksia, jotka edellyttävät lyhyempää kuin neljän vuoden tarkastelujaksoa. Mm. päivähoiton järjestämisvelvoite lisää jatkuvasti investointi- ja käyttömenoja. Maksamisen siirtäminen ei ole valtiontalouden kannalta välttämätöntä, mutta yksittäisen kunnan rahoitustilanteeseen lykkäyksellä voi olla tuntuva kielteinen merkitys. Valtion tulee osaltaan vastata siitä, että kansalaisille laissa säädettyt oikeudet toteutuvat tarkoitetulla tavalla.

### *Ehdotus*

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksytään näin kuuluvana:*

## Laki

### **sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annettuun lakiin (733/1992) (*poist.*) siitä (*poist.*) lailla 1150/1996 kumotun 19 §:n tilalle uusi 19 §, seuraavasti:

18 §  
(*Poist.*)

19 §  
(Kuten StVM)

46 §  
(*Poist.*)

Voimaantulosäännös  
(1 mom. kuten StVM)  
(2 mom. *poist.*)  
(2 mom. kuten StVM 3 mom.)

**StVM 19/1998 vp — HE 151/1998 vp**

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1998

Liisa Hyssälä /kesk

Eero Lämä /kesk

Juha Rehula /kesk